

Motion till riksdagen 2021/22:4354

av **Ulla Andersson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2021/22:76 Ändrade regler om säkerställda obligationer

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att belåningsgraden för bostadsfastigheter bör ligga kvar på 75 procent och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på övervärde i säkerhetsmassan bör höjas från 2 till 5 procent och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att löptidsförlängning endast bör medges vid allvarliga störningar på marknaden då få andra åtgärder finns att tillgå för att skydda investerare och den finansiella stabiliteten och tillkännager detta för regeringen.

2 Bakgrund

Marknaden för säkerställda obligationer är en central del av det finansiella systemet och den svenska bolånemarknaden. Säkerställda obligationer är obligationer som ges ut av banker och andra kreditinstitut (emittentinstitut), där fordringarna som investerarna (obligationsinnehavarna) kan göra gällande mot emittentinstitutet på grund av obligationsinnehavets säkerhet i form av vissa tillgångar. Dessa tillgångar är avskilda från emittentinstitutets övriga tillgångar och skulder men tas upp på institutets balansräkning och utgör de säkerställda obligationernas s.k. säkerhetsmassa. Obligationsinnehavarna har särskild förmånsrätt för sina fordringar i säkerhetsmassan. Säkerställda obligationer är en viktig finansieringskälla för många kreditinstitut och underlättar finansiering av framför allt hypotekslån i form av bostadskrediter och offentliga lån. Ur ett investerarperspektiv är en fördel med säkerställda obligationer, jämfört med andra finansieringskällor, att risken för tillgångarna i säkerhetsmassan ligger kvar på emittentinstitutet och att investerarna kan göra gällande sina krav mot institutet. En annan fördel är att inve-

steraren har särskild förmånsrätt för sina fordringar i den säkerställda obligationens säkerhetsmassa.

Propositionens förslag innebär att svensk rätt anpassas till EU:s direktiv om utgivning av säkerställda obligationer. Det övergripande syftet med direktivet är att främja utvecklingen av marknaden för säkerställda obligationer inom EU. De harmoniserade reglerna ska också säkerställa att obligationerna uppfyller vissa kvalitetskrav för att investeringar i dem ska få fortsätta att behandlas förmånligt i kapitaltäckningsregelverket för banker. Vänsterpartiet välkomnar i huvudsak förslagen i propositionen. I några avseenden tycker vi dock att förslagen till reglering är för svaga, vilket i förlängningen riskerar att undergräva den finansiella stabiliteten. I denna motion presenterar vi därför några förslag till skärpningar, vilka vi redogör för nedan.

3 Belåningsgrader

I utredningsbetänkandet (SOU 2020:61) som föregick propositionen föreslogs att bestämmelserna om belåningsgrader i svensk rätt ska ändras så att de blir likalydande med belåningsgraderna i tillsynsförordningen. Detta innebär att belåningsgraden för bostadsfastigheter skulle höjas från 75 till 80 procent men – som huvudregel – kvarstå oförändrade för kommersiella fastigheter. Utredningen framhöll värdet av att använda ett och samma regelverk för å ena sidan riskvikter och kapitalkrav, gällande för köpare av säkerställda obligationer, och å andra sidan för säkerhetsmassan. Utredningen bedömde att detta överväger den risk för investerarna som ligger i en höjd belåningsgrad. Regeringen instämmer i utredningens bedömning och föreslår i propositionen att belåningsgraden för bostadsfastigheter höjs från 75 till 80 procent. Vänsterpartiet delar inte denna bedömning utan ser att förslaget i förlängningen riskerar att undergräva den finansiella stabiliteten. Belåningsgraden för bostadsfastigheter bör ligga kvar på 75 procent. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Övervärde

EU-regelverket baseras på principen om nominell matchning. Det aggregerade värdet av tillgångarna i säkerhetsmassan ska vara åtminstone lika stort som de aggregerade förpliktelsorna i form av skyldigheten att betala kapitalbelopp och ränta för utestående säkerställda obligationer. I utredningsbetänkandet tolkas detta som att tillgångarna i säkerhetsmassan ska ha ett nominellt värde som är åtminstone lika stort som det nominella värdet av skulderna. Matchningen ska således vara minst 100 procent.¹ Enligt svensk rätt ska det nominella värdet av säkerhetsmassan vid varje tidpunkt överstiga det sammanlagda nominella värdet av de fordringar som kan göras gällande mot emittentinstitutet på grund av säkerställda obligationer med minst 2 procent.

I tillsynsförordningen, i dess nya lydelse, finns regler om övervärde. Reglerna i förordningen är direkt tillämpliga vad gäller bl.a. riskvikter och kapitalkrav men inte i fråga om utgivning av säkerställda obligationer. I utredningsbetänkandet föreslås ändå att reglerna om övervärde i den nya tillsynsförordningen införs i svensk rätt avseende säker-

¹ Ändrade regler om säkerställda obligationer, SOU 2020:61.

ställda obligationer. Detta innebär att kravet på övervärde i säkerhetsmassan höjs från 2 till 5 procent. Utredningen framhåller att en sådan höjning är motiverad för att öka investerarskyddet, mot bakgrund av att kretsen av säkerheter i form av kommersiella fastigheter enligt utredningens förslag utvidgas och att belåningsgraden för bostadsfastigheter höjs genom att svensk rätt anpassas till belåningsgraderna i tillsynsförordningen.

Regeringen väljer i propositionen att inte gå på utredningens förslag i denna del. Regeringen anser att det nuvarande kravet på 2 procent övervärde skapar tillräckliga säkerhetsmarginaler och ett gott investerarskydd. Även om Vänsterpartiet i denna motion föreslår att belåningsgraderna inte ska höjas föreslår vi att kravet på övervärde höjs för att säkerställa god kvalitet i de säkerställda obligationerna.

Kravet på övervärde i säkerhetsmassan bör höjas från 2 till 5 procent. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Löptidsförlängning

Direktivet innehåller regler vad avser möjlighet att förlänga en säkerställd obligations löptid, dvs. möjlighet att skjuta fram obligationens förfallodag till en senare tidpunkt än den ordinarie förfallodagen. Medlemsstaterna är enligt direktivet tvungna att införa en reglering av sådana förlängningsklausuler; antingen att de ska tillåtas, varvid direktivet ställer upp särskilda villkor för hur sådana klausuler får utformas m.m., eller att de inte ska vara tillåtna enligt nationell rätt. Förlängningsklausuler avseende säkerställda obligationer är oreglerat i svensk rätt. Det är också relativt ovanligt att svenska emittentinstitut ger ut säkerställda obligationer för vilka löptiden kan förlängas, men det förekommer i viss utsträckning och då främst vad gäller sådana säkerställda obligationer som är utgivna i utländsk valuta. I propositionen föreslår regeringen att det ska vara tillåtet med löptidsförlängning. Regeringen föreslår att löptiden för en säkerställd obligation ska få förlängas endast om Finansinspektionen godkänner det. Inför ett beslut om godkännande ska Riksbanken och Riksgäldskontoret få tillfälle att lämna synpunkter. Vidare föreslår regeringen ett antal kriterier som måste vara uppfyllda för att löptidsförlängning ska kunna medges, bl.a. att det är sannolikt att en förlängning kan motverka att institutet kommer på obestånd (insolvens). I sitt remissvar framhåller Nasdaq Stockholm AB att möjligheten till förlängning bör begränsas och enbart användas vid allvarliga störningar på marknaden då få andra åtgärder finns att tillgå för att skydda investerare och den finansiella stabiliteten. Vänsterpartiet delar denna ståndpunkt. Medgivande av löptidsförlängning bör endast medges vid allvarliga störningar på marknaden då få andra åtgärder finns att tillgå för att skydda investerare och den finansiella stabiliteten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ulla Andersson (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Ali Esbati (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Birger Lahti (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Cicie Weidby (V)